

Posudek vedoucí práce na diplomovou magisterskou práci

Jany Doválelové:

Holocaust v zrcadle ženských memoárů

Předkládaná diplomová práce Jany Doválelové patří podle mého názoru do kategorie vynikajících. Její nejsilnější stránkou je bezesporu kvalitně zpracovaná teoretická část, úctyhodná šíře diskutované odborné literatury a vynikající interpretační schopnosti autorky, jež se v průběhu práce projevují bravurní genderovou analýzou vybraných děl. Práce se dále vyznačuje jasnou a konsistentní strukturou, artikulační a argumentační vysokou kvalitou a detailně genderově zpracovanou empirickou částí. Na základě výchozí hypotézy, že v podstatě neexistuje žádný univerzální „ženský český holocaustový příběh“, se autorka ambiciózně pouští do narativní analýzy tří memoárů s cílem prozkoumat a analyzovat konstrukce holocaustové zkušenosti z genderové perspektivy, konkrétně jakým způsobem autorky pracovaly s konceptem moci a jaké volily či aplikovaly strategie přežití.

Autorka je ve všech směrech a na všech rovinách své práce nesmírně dobře a kompetentně vybavená, teoreticky na výši (a to jak v oblasti genderové teorie, tak v historii a sociologii, jak dokládá svou diskusí Holocaustu z obou disciplinárních perspektiv), impozantně sečtělá a interpretačně silná. Výsledná práce je tedy velmi čtivá a interpretačně skutečně vynikající, nicméně stále s určitým potenciálem, který podle mého názoru zůstal nevyužit. Tato kritika samozřejmě patří do dílny oponentky práce, z mého pohledu vedoucí práce je ale navzdory celkové vynikající kvalitě v práci určitý rozpor mezi nesmírně vysokou celkovou úrovní jak teoretické části, tak genderové interpretace a analýzy na straně jedné a poměrně jednoduchými hlavními výslednými argumenty, které z práce vzešly, na straně druhé.

Vybrané tři memoáry k analýze jsou vynikající příklady nejen různých osobností, ale zároveň logicky i strategií uplatňování moci (či situací bezmoci) a strategií přežití. Je třeba kriticky poznamenat, že tato rozdílnost působí v celkovém textu značně nevyrovnaně, a to jak ve stránkovém rozsahu analýzy, tak v její šíři a komplexitě. Na druhou stranu je třeba uznat, že autorka s texty pracuje skutečně výborným a mnohdy velmi bystrým způsobem, a to zejména v rovině hledání a vyzdvihování skrytých významů, podtextů a implicitních aspektů. V tomto ohledu se dá hovořit o opravdu hluboké a bohaté analýze plné originálních postřehů, zejména v oblasti fungování genderového řádu, konstrukcí femininity, vztahů s muži, konstrukce mateřství, apod.

Dá se říci, že i když je práce postavena na třech memoárech, její podstata stojí skutečně spíše na komparaci a vzájemné referenci memoárů Margoliové-Kovályové a Pošové, což se projevuje i v závěru práce. U druhého memoáru autorka přesvědčivě vysvětluje, z jakých důvodů je jeho analýza nejkratší a proč nicméně „považuj[e] zařazení tohoto memoáru do detailní analýzy za velmi důležité“ (str. 85). V následující analýze pak již ale podle mého názoru dostatečně neshrnuje a explicitně neartikuluje tuto „velkou důležitost“ a nechává čistě na čtenářích, aby si tuto důležitost uvědomili a vyargumentovali sami.

Jedním ze stěžejních (a velmi zajímavých, i když ne nutně originálních) argumentů autorky, jež vzešel z provedené analýzy a který se táhne jako červená nit celou prací, je chápání přežití Holocaustu jako „přesahové“ zkušenosti, jako „holocaustu bez hranic“, která nikdy vlastně neskončila. V tomto kontextu je jasné, proč analýzy memoáru Hedy Margoliové-Kovályové i Kateřiny Pošové obsahují velkou měrou poválečné vzpomínky a prožitky, jež byly samozřejmě konstruovány a podmíněny prožitou holocaustovou zkušeností. Klářin deník ale válkou končí a tento přesah, který v jejím životě zcela jistě existoval, není možné analyzovat. O to více by tedy podle mého názoru bylo potřeba explicitně vyjádřit a shrnout, proč je takto rozdílně postavený text „velmi důležitý“. I když v průběhu analýzy autorka velmi bystrým způsobem popisuje a analyzuje genderovou dynamiku vztahů mezi Klárou a „jejími“ muži, jež téměř viscerálně odhaluje, proč zrovna tento memoár v autorce vyvolával „nepříjemné napětí“ a tentenci soudit, je podle mě nezbytné být explicitní. Pasáži by tak určitě pomohla souhrnná explicitní charakteristika či komplexní shrnutí této dynamiky a jejích důsledků, které zde chybí, i když autorka celkem mistrně vysvětluje důvody (zejména zprostředkování vícevrstevnatosti a analytické uchopení vyprávění), které k tomuto přístupu vedly (91). Čtivosti pasáže občas brání velmi dlouhé citace a i když je analýza vynikající, velmi hutná a genderově výborně provedená, na konci pasáže zcela určitě chybí závěr či shrnutí tohoto memoáru. Po tak hluboké a precizní analýze textu škodí, že celá 12ti stránková pasáž končí trochu dovytracena Klářinou přímou řečí a diskusí jednoho konkrétního aspektu analýzy, nikoliv tedy nějakým shrnutím.

Za jednu ze slabín práce také považuji autorčin argument, jež opakuje i v závěru, že není důležité, zda určité konstrukce identity, moci či strategie přežití jsou autorčiny či případných editorů. Tento argument je pochopitelný z pohledu využití narativní analýzy, kdy autorka pracuje pouze s textem samotným a nikoliv kontextem jeho vzniku. Na druhou stranu takto postavená argumentační konstrukce do velké míry neguje předchozí vynikající teoretickou diskusi o roli paměti, autentické zkušenosti, a realitě či fikce biografie a zároveň je v určitém rozporu se snahou odkrývat a analyzovat prostřednictvím memoárů právě konstrukce významů a motivace jednání jednotlivých autorek, která se autorce v práci úspěšně daří.

Celkově se jedná o vynikající práci, kterou jednoznačně doporučuji k obhajobě a jako výchozí hodnocení pro obhajobu navrhuji 8-9 bodů, tedy hodnocení velmi dobře až výborně.

16. června 2009

Věra Sokolová, Ph.D.
vedoucí práce